

Udkast til tale
til ministeren til brug ved samråd
i Arbejdsmarkedsudvalget
mandag den 30. maj 2011, kl. 08.00

Spørgsmål B:

”Ministeren bedes redegøre for de bemærkninger justitsministeren og Justitsministeriet har og har haft til lovforslaget i forbindelse med behandlingen af det.”

[Indledning]

1. Udvalget har også kaldt mig i samråd i dag, fordi udvalget har bedt mig om at redegøre for de bemærkninger, Justitsministeriet har haft til beskæftigelsesministerens lovforslag L 187. Lovforslaget vedrører som bekendt skærpet kontrol med udbetaling af offentlige forsørgelsesydelse, sanktioner for uberettiget modtagelse af ydelser under ophold i udlandet m.v.

Jeg vil gerne indlede med at bemærke, at Justitsministeriet som udgangspunkt foretager en lovteknisk gennemgang af samtlige lovforslag, der fremsættes for Folketinget af regeringen.

Jeg vil i det følgende mere overordnet redegøre for de bemærkninger, som Justitsministeriet har haft med hensyn til forholdet mellem lovforslaget og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, persondataloven, retssikkerhedsloven og grundloven.

Spørgsmål vedrørende øvrige aspekter af lovforslaget – herunder de mere detailprægede spørgsmål om forholdet mellem enkelte elementer i lovforslaget og forholdet til f.eks. proportionalitetsprincippet – vil jeg derfor bede om, at udvalget retter til beskæftigelsesministeren, som jo også er til stede her i samrådet i dag. Og jeg kan også konstatere, at beskæftigelsesministeren allerede har besvaret en lang række konkrete spørgsmål med hensyn til forholdet mellem lovforslagets enkelte elementer og bl.a. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, persondataloven og retssikkerhedsloven.

Jeg vil imidlertid allerede nu gerne slå fast, at Justitsministeriet ikke har fundet, at det foreliggende lovforslag rejser spørgsmål i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Justitsministeriet har dog haft enkelte bemærkninger vedrørende lovforslagets forhold til persondataloven og retssikkerhedsloven, og disse bemærkninger er der taget højde for i lovforslagets bemærkninger.

[Forholdet til EMRK]

2. Som det også fremgår af beskæftigelsesministerens besvarelse af spørgsmål 3 og 35 vedrørende lovforslaget har Justitsministeriet i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af lovforslaget før dets fremsættelse vurderet, at lovforslaget ikke er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, herunder forbuddet mod selvinkriminering.

Justitsministeriet har således navnlig overvejet forholdet mellem forslaget til ændring af § 12 a i den såkaldte sociale retssikkerhedslov

og artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention vedrørende forbuddet mod selvinkriminering.

Forslaget til ændringen af § 12 a i den sociale retssikkerhedslov fastsætter som noget nyt, at virksomhedskontrol kan foregå til brug for en enkelt sag. Efter den gældende bestemmelse kan virksomhedskontrol kun foregå som generel kontrol.

Den gældende § 12 a indeholder i stk. 8 en bestemmelse om oplysningspligt. Efter denne bestemmelse kan personer, der er beskæftiget i virksomheden ved eftersynet, anmodes om at oplyse navn, adresse og fødselsdato, ansættelsesperiode og løn- og ansættelsesvilkår, samt om de aktuelt modtager sociale eller beskæftigelsesmæssige ydelser.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger skal virksomhedskontrollen efter den foreslåede bestemmelse i § 12 a ske inden for rammerne af retssikkerhedsloven, der ikke bør forveksles med den sociale retssikkerhedslov.

Der er i den forbindelse særligt peget på reglerne i retssikkerhedslovens § 10 om retten til ikke at inkriminere sig selv.

Det følger af § 10, stk. 1, at hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om oplysningspligt ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Det følger af forarbejderne til § 10, stk. 1, i retssikkerhedsloven, at bestemmelsen bl.a. skal ses i sammenhæng med den praksis, der knytter sig til artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det er med andre ord forudsat, at bestemmelsen i § 10, stk. 1, om retten til ikke at inkriminere sig selv fortolkes og administreres i overensstemmelse med artikel 6.

Da den foreslåede ændring af § 12 a i den sociale retssikkerhedslov – herunder oplysningspligtbestemmelsen i § 12 a, stk. 8 – som nævnt skal administreres inden for rammerne af retssikkerhedsloven, herunder § 10, er det forudsat, at den nye § 12 a skal fortolkes og administreres i lyset af artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Bestemmelsen rejser derfor ikke spørgsmål i forhold til selvinkrimineringsforbuddet i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

[Forholdet til persondataloven]

3. Forholdet til persondataloven er omtalt flere steder i lovforslaget.

Justitsministeriet har før lovforslagets fremsættelse forholdt sig til lovforslagets forhold til persondataloven. Dette gælder lovforslagets bestemmelser vedrørende indhentelse og videregivelse af oplysninger om sanktioner til opholdskommunen uden samtykke [§ 44 a i lov om aktiv social politik og forslaget til § 50, stk. 7, i integrationsloven]. Endvidere gælder det lovforslagets bestemmelse vedrørende indhentelse af oplysninger fra pengeinstitutter [§ 91, stk. 7, i lov om arbejdsløshedsforsikring mv.] samt lovforslagets bestemmelse angå-

ende lufthavnstilsyn mv. [§ 91b i lov om arbejdsløshedsforsikring mv.].

Som det fremgår af pkt. 2.1.3.4, pkt. 2.1.6.4 og pkt. 2.1.7.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger – der indeholder en beskrivelse af bestemmelsernes forhold til persondataloven – er de pågældende bestemmelser i overensstemmelse med bl.a. persondatalovens krav om proportionalitet. Jeg kan i det hele henholde mig til det, der er anført i de pågældende bemærkninger.

[Forholdet til retssikkerhedsloven]

4. Forholdet til retssikkerhedsloven er omtalt flere steder i lovforslaget. Det gælder bl.a. følgende punkter i lovforslagets almindelige bemærkninger:

- pkt. 2.1.5.4 med hensyn til den foreslåede ændring af § 12 a i den sociale retssikkerhedslov. Bestemmelsen angår virksomhedskontrol.
- pkt. 2.1.6.3. med hensyn til forslaget til § 91, stk. 7, i lov om arbejdsløshedsforsikring mv. Bestemmelsen angår indhentelse af oplysninger fra pengeinstitutter.
- pkt. 2.1.7.5. med hensyn til forslaget til § 91b i lov om arbejdsløshedsforsikring mv. Bestemmelsen angår kontrolaktio-
ner, herunder f.eks. i lufthavne.

Justitsministeriet har haft bemærkninger hertil.

Justitsministeriets bemærkninger har navnlig angået forholdet til reglerne i retssikkerhedslovens § 9 om forholdet til strafferetsplejen

ved gennemførelse af tvangsindgreb og § 10 om retten til ikke at inkriminere sig selv.

De pågældende bestemmelser begrænser myndighedernes adgang til at anvende henholdsvis tvangsindgreb og oplysningspligter over for enkeltpersoner og juridiske personer, hvis der foreligger en mistanke om en lovovertrædelse, der kan medføre straf. Begge bestemmelser giver dog mulighed for – under visse betingelser – at anvende tvangsindgreb og oplysningspligter for at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf – også selvom der foreligger en mistanke om et strafbart forhold.

Det er karakteristisk for begge bestemmelser, at det beror på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvornår myndighederne er afskåret fra at anvende henholdsvis tvangsindgreb og oplysningspligter.

Justitsministeriet har bemærket, at det fremgår udtrykkeligt af lovforslagets bemærkninger, at myndighedernes anvendelse af de nye kontrolhjemler skal ske inden for rammerne af retssikkerhedsloven, herunder reglerne i §§ 9 og 10. Lovforslaget rejser derfor ikke spørgsmål i forhold til retssikkerhedslovens bestemmelser.

[Forholdet til grundloven]

5. Justitsministeriet er bekendt med, at der på Arbejdsmarkedsudvalgets høring den 16. maj 2011 er peget på forholdet mellem lovforslagets § 91 b vedrørende kontrolaktioner, herunder i f.eks. luft-havne, og grundlovens § 72.

Som følge heraf har beskæftigelsesministeren fremsat et ændringsforslag, der fastslår, at Pensionsstyrelsen uden retskendelse kan kopiere pas og rejsedokumenter, som tilhører personer, som Pensionsstyrelsen har fået en formodning om uberettiget kan have modtaget ydelser under et ophold i udlandet.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at det forslag til § 91 b vedrørende kontrolaktioner, som var indeholdt i det fremsatte lovforslag, ikke var i strid med grundlovens § 72. Grundlovens § 72 indebærer imidlertid, at der efter det oprindelige forslag til § 91 b ville skulle indhentes en retskendelse, hver gang Pensionsstyrelsen ville kopiere rejsedokumenter.

Det har hele tiden været forudsat, at Pensionsstyrelsen skulle kunne kopiere pas og rejsedokumenter uden forudgående retskendelse. Det er derfor en fejl, at Justitsministeriet ikke i forbindelse med den lovtekniske gennemgang har gjort Beskæftigelsesministeriet opmærksom på, at det skal fremgå udtrykkeligt af lovbestemmelsen, at der ikke skal indhentes en retskendelse.

6. Med disse bemærkninger vil jeg slutte af.

Tak.